

ВІДГУК
опонента на дисертацію МАРЧУКА Юрія Миколайовича
на тему: «Наукові основи формування
фінансово-економічного механізму лісогосподарювання»,
представлену на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук
за науковою спеціальністю 08.00.06 «Економіка природокористування
та охорони навколишнього середовища»

1. Актуальність теми дисертаційного дослідження. Повномасштабне вторгнення на територію України російських загарбників, декілька етапів реформування системи управління лісовим господарством, євроінтеграційні виклики детермінують потребу у вдосконаленні фінансово-економічного механізму лісогосподарювання, котрий оперуватиме набором методів, інструментів, важелів регуляторного впливу на процеси розширеного відтворення та господарського освоєння лісоресурсного потенціалу. Важливою складовою такого механізму має виступати блок стимулювання процесів лісовідновлення, лісовідтворення та лісорозведення з метою підвищення рівня лісистості території України та нарощення потенціалу продукування лісовими біогеоценозами екосистемних послуг, зокрема посилення ґрунтозахисної, водорегулюючої, рекреаційної та агролісомеліоративної функції лісів. Саме через диверсифікацію набору інструментів економічного стимулювання стане можливим прискорення процесів розширення площі земель лісогосподарського призначення через переведення самозаліснених сільськогосподарських угідь у категорію лісових земель, а також через заліснення малопродуктивних сільськогосподарських угідь та неугідь. Виходячи з приведених міркувань і було обґрунтовано тему, мету, об'єкт та предмет дисертації Марчука Юрія Миколайовича, що свідчить про її актуальність та своєчасність.

Теоретична цінність та прикладна спрямованість дисертації визначається її зв'язком з тематикою науково-дослідних робіт Національного університету біоресурсів і природокористування України, зокрема тем: «Розробити методичні основи та інформаційне забезпечення оцінювання екосистемних функцій лісів природно-заповідного фонду Полісся України» (номер державної реєстрації 0119U100908), у межах якої автором проведено структурування екосистемних послуг, що продукуються лісовими біогеоценозами; «Науково-

методичне забезпечення створення геопорталу для оцінювання ризику, прогнозування та попередження природних пожеж у Поліссі України» (номер державної реєстрації 0118U000312), у межах якої сформовано інституціонально-методологічне забезпечення диверсифікації методів та інструментів фінансово-економічного механізму лісогосподарювання в контексті реалізації президентської екологічної ініціативи «Масштабне заліснення України»; «Розробити наукові основи прогнозу росту основних лісотвірних порід України», у межах якої розроблено концептуальний підхід до стратегування розвитку сфери лісогосподарювання, що передбачає структурування Цілей Стратегії сталого розвитку та інституційного реформування лісового та мисливського господарства України на основі дотримання базових принципів невиснажливого, безперервного та збалансованого лісокористування (номер державної реєстрації 0117U001255).

2. Обґрунтованість наукових положень, висновків та рекомендацій, викладених у дисертації. Застосування комплексу загальних та спеціальних методів наукового пізнання дало можливість Марчуку Юрію Миколайовичу отримати обґрунтовані та достовірні результати, які відзначаються теоретичною та прикладною цінністю для теорії і методології економіки природокористування, а також для економіки лісового господарства. Застосування аксіоматичного методу наукових досліджень дало змогу здобувачу провести сутнісно-змістовну характеристику категорії «фінансово-економічний механізм лісогосподарювання» та інших категорій, котрі розкривають об'єкт та предмет дисертаційного дослідження. Використавши метод інституціонального аналізу, Марчук Юрій Миколайович обґрунтував доцільність імплементації передового іноземного досвіду, котрий стосується формування сучасної конструкції стимулювання процесів розширення площі земель лісового фонду. На основі застосування прийомів регресійного моделювання здобувач ідентифікував ключові детермінанти, котрі визначають результативність утилізації деревних відходів у секторі державних лісових господарств багатолісного регіону. Достатній рівень обґрунтованості отриманих у дисертації результатів підтверджується застосуванням методів

системного аналізу, що дало можливість запропонувати авторський концепт модернізації системи бюджетного фінансування потреб лісового господарства. Достовірність результатів дисертації визначається усестороннім використанням методу економіко-статистичного аналізу, що дало змогу опрацювати великий статистичний та фактологічний матеріал фінансово-економічного та лісогосподарського спрямування та розробити комплекс антикризових заходів для сектору державних лісових господарств. У підсумку високий рівень обґрунтованості та достовірності отриманих результатів за результатами написання дисертації було забезпечено розробленням теоретико-методологічних засад формування сучасної парадигми ведення лісового господарства, становлення фінансово-економічного механізму лісогосподарювання стимулюючого типу, диверсифікації методів та інструментів стимулювання залісення малопродуктивних сільсько-господарських угідь та неугідь.

3. Наукова новизна і достовірність отриманих результатів.

У дисертації отримано результати, які становлять наукову новизну як для теорії, так і для методології економіки природокористування, а також для економіки лісового господарства. Зокрема, Марчук Юрій Миколайович здійснив структурування екосистемних послуг, що продукуються лісовими біогеоценозами, яка передбачає виокремлення економічних, екологічних та соціальних характеристик екосистемних функцій лісів у вартісному вираженні з урахуванням наявності неоцінених послуг, пов'язаних з правом вибору способу лісокористування, збереження біорізноманіття та залучення корисних властивостей лісоландшафтів у відтворувальний процес (с. 71–73). Така структурування дала можливість розширити реальну базу утворення лісоресурсної ренти і відповідно обґрунтувати необхідність диверсифікації методів та інструментів фінансово-економічного регулювання лісогосподарювання.

Здобувач вперше обґрунтував сучасну парадигму ведення лісового господарства, яка базується на фундаментальних положеннях Резолюції ООН 2013 року про відновлення лісових ландшафтів до 2030 року та принципах Нової Лісової Політики ЄС, що визначають комплекс методів, інструментів

та важелів регулювання лісогосподарювання, і передбачає імплементацію у вітчизняну практику регуляторного впливу на постійних лісокористувачів бюджетно-податкових, грошово-кредитних та дозвільно-регламентних регуляторів (с. 73–80). Сучасна парадигма ведення лісового господарства має виступити базовим імперативом детермінації методів та інструментів національної та регіональної лісової політики, щоб максимальною мірою підвищити еколого-економічну ефективність лісогосподарювання та забезпечити зростання дієвості впливу лісових чинників на темпи соціально-економічного піднесення регіонів та територіальних громад базового рівня.

Певним рівнем новизни відзначається розроблений Марчуком Юрієм Миколайовичем концептуальний підхід до стратегування розвитку сфери лісогосподарювання, який передбачає структуризацію Цілей Стратегії сталого розвитку та інституційного реформування лісового та мисливського господарства України на основі дотримання базових принципів невиснажливого, безперервного та збалансованого лісокористування (с. 80–89). Означений підхід дає можливість забезпечити компліментарність між інституціональними трансформаціями у сфері лісогосподарювання та урізноманітненням методів та інструментів фінансово-економічного регулювання функціонування лісопродуктових ланцюгів.

У результаті проведених досліджень здобувач удосконалив набір пріоритетів та джерел фінансово-економічного забезпечення підтримки ведення лісового господарства, який охоплює галузево-виробничі та природоохоронні пріоритети, а також пріоритети інформаційно-інноваційного забезпечення, реалізація котрих відбувається на основі інституціоналізації сучасних джерел фінансування лісогосподарських та лісоохоронних проєктів (с. 101–105). Враховуючи вагомість лісоресурсного потенціалу для забезпечення екологічної стійкості територій реалізація галузево-виробничих пріоритетів лісогосподарювання має детермінуватися врахуванням екологічних амортизаторів, щоб не порушити збалансованість темпів, пропорцій та масштабів розширеного відтворення та господарського освоєння лісової складової природного багатства.

Високим рівнем теоретичної обґрунтованості та прикладної цінності відзначається пункт новизни дисертації, який передбачає формування інституційно-фінансових засад створення Мисливського фонду України у формі позабюджетного публічного фонду на загальнонаціональному рівні, які передбачають урізноманітнення джерел його наповнення (плата за отримання мисливського квитка, плата за ліцензії на добування мисливських тварин, плата за користування мисливськими угіддями, благодійні та філантропічні внески, інші платежі) і забезпечують цифровізацію дозвоільно-регламентного документообігу у сфері мисливського господарства та упорядкування відносин користування мисливськими угіддями на обласному, міжтериторіальному та територіальному рівнях (с. 143–146). Інституціоналізація такого фонду дасть можливість усунути рецидиви дефіцитності фінансування потреб мисливського господарства і перетворити дану галузь на полюс економічного зростання окремих багатолісних районів, що матиме позитивний синергетичний ефект для соціально-економічного піднесення територіальних громад базового рівня.

Певним внеском у понятійно-категоріальний апарат економіки лісового господарства та архітекτονіку лісогосподарювання слід вважати розроблений Марчуком Юрієм Миколайовичем авторський концепт інституціональної модернізації сфери лісогосподарювання, яка передбачає збереження традиційної для України архітекτονіки ведення лісового господарства, розмежування господарських і контрольно-інспекційних функцій управління лісовими ресурсами та врахування наслідків корпоратизації сектору державних лісових господарств, а також умонтування у фінансово-економічний механізм лісогосподарювання комплексу інститутів-правил (с. 160–163). Імплементация перевірених передовою іноземною практикою сучасних інститутів лісівництва у вітчизняну архітекτονіку ведення лісового господарства дасть змогу перевести лісову галузь на принципи збалансованості, невиснажливості та безперервності і підвищити рівень комплексності освоєння лісоресурсного потенціалу. Водночас розмежування господарських та контрольно-інспекційних функцій в управлінні лісовим господарством сприятиме

усуненню конфлікту інтересів при освоєнні сировинної та несировинної складових лісового багатства України.

Виходячи з викликів воєнного часу та повоєнного відновлення і враховуючи наслідки поглиблення децентралізації та євроінтеграційних устремлінь, важливого значення набуває прогнозування надходжень податків, зборів та обов'язкових платежів, сплачених постійними лісокористувачами до публічних бюджетів різного таксономічного рівня. З огляду на це у дисертації здобувач запропонував інструментарій прогнозування сукупної величини сплачених лісовими господарствами податків, зборів та обов'язкових платежів до публічних бюджетних та позабюджетних фондів, який базується на застосуванні елементів когнітивного моделювання, що дає можливість виявити зрушення у фіскальному регулюванні розширеного відтворення та господарського освоєння лісоресурсного потенціалу на основі детермінації ресурсно-екологічних, виробничо-відтворювальних та фіскальних предикторів (факторів) (с. 178–194). Такий інструментарій дасть змогу врахувати при прогнозуванні фіскального ефекту освоєння лісової складової природного багатства як об'єктивні фактори розширеного відтворення та господарського освоєння лісоресурсного потенціалу, так і поведінкові характеристики постійних лісокористувачів при виборі пріоритетів лісовідновлення, лісовідтворення, лісорозведення, а також при лісозаготівлях.

Про високий рівень фундаментальності та глибини проведених досліджень Марчуком Юрієм Миколайовичем свідчить проведена ним ідентифікація базових чинників формування фінансово-економічного механізму лісогосподарювання, яка, виокремлює воєнні, соціально-економічні, інституціональні, природно-ресурсні, енергетичні та екологічні чинники, що мають бути враховані при детермінації форм, методів, інструментів та важелів бюджетно-податкового, фінансово-кредитного та дозвоільно-регламентного регулювання відтворювальних пропорцій у лісопродуктових ланцюгах (с. 203–216). В умовах повномасштабного вторгнення на територію України російських загарбників важливого значення набуває врахування воєнних чинників, щоб максимальною мірою сприяти усесторонньому

використанню лісосировини у зведенні фортифікаційних споруд та інших оборонних об'єктів.

На основі критичного переосмислення існуючих авторських підходів щодо визначення найбільш детермінуючих удосконалення фінансово-економічного механізму лісогосподарювання чинників у дисертації здійснено специфікацію передумов удосконалення фінансово-економічного механізму лісогосподарювання, яка виокремлює передумови нормативно-правового, ресурсно-виробничого та фінансового спрямування, врахування котрих дасть можливість забезпечити трансформацію архітекτονіки фінансово-економічного регулювання розширеного відтворення та господарського освоєння лісоресурсного потенціалу у відповідності з викликами воєнного часу та вимогами повоєнного відновлення (с. 217–221).

Певним рівнем наукової новизни відзначається теоретико-прикладна розробка Марчука Юрія Миколайовича, яка передбачає детермінацію інструментально-методологічного забезпечення фінансово-економічного механізму лісогосподарювання, яка базується на урахуванні інституціональних передумов регуляторного впливу (форми і права власності на лісові насадження, фауністичні ресурси, корисності лісу, лісові землі та лісогосподарські активи; вертикаль публічного управління та адміністрування у сфері лісогосподарювання; публічні та корпоративні фінанси лісогосподарювання; система наукового забезпечення ведення лісового господарства; рівень цифровізації процесів лісогосподарювання) на лісокористувачів при інституціоналізації методів та інструментів фінансово-економічного регулювання розширеного відтворення та господарського освоєння лісоресурсного потенціалу (с. 229–246). В умовах інституціоналізації ринку земель сільськогосподарського призначення та земельної дерегуляції створюються передумови для формування не лише суспільного, але й приватного сектору у сфері лісогосподарювання, що вимагає трансформації інструментально-методологічного забезпечення фінансово-економічного механізму лісогосподарювання через урізноманітнення набору інструментів економічного стимулювання розширеного відтворення лісоресурсного потенціалу.

Незважаючи на зміцнення інституту ринкових товарно-грошових відносин у сфері лісогосподарювання, бюджетне фінансування потреб лісового господарства залишається магістральною ланкою фінансово-економічного механізму господарського освоєння лісоресурсного потенціалу. З огляду на це у дисертації Марчука Юрія Миколайовича сформовано інструментарій бюджетного фінансування потреб лісогосподарювання через створення спеціальних фондів розвитку лісового господарства, застосування комплексу прямих та непрямих фінансово-кредитних та бюджетно-податкових регуляторів розширеного відтворення потенціалу лісогосподарського та деревообробного виробництва, затвердження програми «Ліси України – 2030» з ідентифікацією джерел фінансування конкретних завдань та пріоритетів лісовідновлення та лісорозведення (с. 248–251). Формування такого інструментарію дасть змогу забезпечити акумуляцію частини рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів у спеціальних фондах публічних бюджетів і тим самим гарантувати її цільове використання на потреби лісовідновлення та лісорозведення, а також збереження і примноження лісового біорізноманіття.

Принципового значення в сучасних умовах урізноманітнення методів та інструментів регуляторного впливу на постійних лісокористувачів набуває формування фінансово-економічного механізму лісогосподарювання стимулюючого типу, що знайшло своє відображення у дисертації Марчука Юрія Миколайовича (с. 253–261). У межах саме фінансово-економічного механізму лісогосподарювання стимулюючого типу стане можливим урізноманітнення методів бюджетно-податкового та грошово-кредитного стимулювання розширення площі лісових земель та комплексного використання сировинних лісових ресурсів. Саме розроблений Марчуком Юрієм Миколайовичем фінансово-економічний механізм лісогосподарювання стимулюючого типу слід вважати вагомим внеском у теорію та методологію публічних та корпоративних фінансів лісового господарства.

Одним з пунктів наукової новизни дисертації Марчука Юрія Миколайовича, який дає змогу усунути багаторічну інституціональну пастку фінансово-економічного регулювання лісогосподарювання, є сформульований ним науково-теоретичний підхід до формування глобальної специфікації

джерел фінансово-інвестиційного забезпечення лісового господарства, яка охоплює державну фінансову підтримку, приватні інвестиції, кошти, акумульовані в процесі комерціалізації екосистемних послуг лісових біогеоценозів, філантропічні та благодійні внески, офіційну міжнародну допомогу та враховує проблеми функціонування фінансових інститутів у сфері лісогосподарювання (с. 299–303). Запропонована здобувачем специфікація джерел фінансово-інвестиційного забезпечення лісового господарства дасть змогу подолати багаторічний інвестиційний дефіцит як в частині модернізації основних лісогосподарських засобів, так і в частині впровадження сучасних методів та технологій лісовідновлення та лісовідтворення.

Вагомим пунктом наукової новизни дисертації Марчука Юрія Миколайовича слід вважати удосконалення інституціонально-методологічного забезпечення диверсифікації методів та інструментів фінансово-економічного механізму лісогосподарювання у контексті реалізації президентської екологічної ініціативи «Масштабне заліснення України», яке передбачає урізноманітнення методів і інструментів стимулювання та інвестування проєктів лісовідновлення та лісорозведення, зокрема заліснення малопродуктивних сільськогосподарських земель державної та комунальної власності, а також переведення сільськогосподарських земель, на яких відбулося природне поновлення лісів, у лісові землі (с. 305–314). Диверсифікація інструментально-методологічного забезпечення фінансово-економічного механізму лісогосподарювання в контексті реалізації президентської екологічної ініціативи «Масштабне заліснення України» дасть змогу досягти проривних позитивних змін як в динаміці заліснення території України, так і в динаміці покращення породно-вікової структури лісового фонду.

Прикладною цінністю відзначаються розроблені Марчуком Юрієм Миколайовичем методичні підходи до узагальнюючої оцінки результативності утилізації деревних відходів, які передбачають використання прийомів регресійного моделювання і демонструють залежність відсотку використання відходів деревообробки від обсягів переробки деревини, рентабельності діяльності та обсягів утворення відходів деревообробки в секторі постійних

лісокористувачів багатолісного регіону (с. 335–342). Використання таких методичних підходів дає можливість ідентифікувати найбільш детермінуючі чинники, які вирішальною мірою впливають на формування деревної біомаси, що може бути використана при виробництві твердого біопалива, теплової та електричної енергії.

Важливе значення для теорії та практики фінансово-інвестиційного забезпечення розбудови інфраструктури поводження з деревними відходами має сформований Марчуком Юрієм Миколайовичем сценарний підхід до фінансування капітальних інвестицій в розбудову інфраструктури поводження з деревними відходами і налагодження виробництва паливних деревних продуктів та теплової і електричної енергії. Такий підхід виокремлює чотири сценарії (с. 351–356), в межах реалізації яких сформулюються інституціональні та фінансові передумови для залучення постійних лісокористувачів, органів місцевого самоврядування, енергогенеруючих компаній до виробництва паливних деревних продуктів.

Отримані в дисертації наукові результати є достовірними з огляду на опрацювання та критичне переосмислення великої кількості авторських підходів і обґрунтування власного концепту до розроблення наукових засад формування фінансово-економічного механізму лісогосподарювання в умовах воєнних викликів та викликів повоєнного відновлення національного господарства, опрацювання великих масивів статистичних та фактологічних даних при аналізі та оцінюванні результативності фінансово-економічного впливу на сектор державних лісових господарств, розроблення практичних рекомендацій щодо підвищення ефективності процесів лісовідновлення, лісовідтворення та лісорозведення, а також утилізації деревних відходів і виробництві на їх основі різноманітних видів паливних продуктів.

4. Повнота викладення результатів дослідження в опублікованих працях. Основні результати дисертації Марчука Юрія Миколайовича опубліковано у 43 наукових працях, з яких 3 колективні монографії, 22 статті у наукових виданнях, включених до Переліку наукових фахових видань України, 5 статей у періодичних наукових виданнях, включених до категорії «А» Переліку наукових фахових видань України та/або у закордонних

виданнях, проіндексованих у базах даних Web of Science Core Collection та/або Scopus, 6 статей в інших виданнях, 7 тез наукових доповідей.

5. Ідентичність змісту реферату та дисертації. Змістовне наповнення реферату повною мірою відображає основні положення дисертації. Реферат висвітлює усі результати наукової новизни, які були отримані на основі проведених Марчуком Юрієм Миколайовичем досліджень шляхом використання загальних та спеціальних методів наукового пізнання та відповідного математичного інструментарію, зокрема економіко-статистичних методів та прийомів регресійного моделювання. У рефераті представлено результати, які отримано вперше, удосконалені результати та результати, які є підсумком критичного переосмислення попередніх результатів досліджень вітчизняних та іноземних вчених.

6. Відсутність (наявність) порушення академічної доброчесності. Дисертація є самостійно написаною кваліфікаційною науковою працею із науково-обґрунтованими висновками та практичними рекомендаціями, які представлені здобувачем для прилюдного захисту. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідні джерела. У роботі відсутнє привласнення чужих ідей та прикладних розробок, результатів або слів без оформлення належного цитування. Таким чином, у дисертації Марчука Юрія Миколайовича відсутні порушення академічної доброчесності.

7. Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації. Поряд з результатами досліджень, які становлять цінність для теорії та методології економіки природокористування і економіки лісового господарства, у дисертації мають місце певні суперечливі моменти, які стосуються як теоретичних, так і прикладних проблем розроблення наукових основ фінансово-економічного механізму лісогосподарювання в умовах воєнних викликів та викликів повоєнного відновлення. Такими суперечливими моментами є:

1. На с. 81 (рис. 1.5) здобувач приводить принципи та цілі Стратегії сталого розвитку та інституційного реформування лісового та мисливського господарства України. У спектрі базових принципів здобувач виокремлює

принцип, який передбачає оцінювання деревообробних підрозділів постійних лісокористувачів по соціальній значущості деревообробки та фактичній ефективності виробництва. Змістовне наповнення дисертації значно виграло б, якби здобувач детально розкрив сутнісний вимір означеного принципу.

2. На с. 98 (рис. 1.6) приводиться динаміка власних коштів лісових господарств, які функціонували в системі Держлісагентства, на ведення лісового господарства. Водночас по тексту дисертації не повною мірою висвітлені інші джерела фінансування потреб лісового господарства, зокрема в частині лісовідновлення, лісовідтворення та лісорозведення.

3. Аналізуючи структурно-динамічні перегини у динамівці заготівлі деревини, на с. 129 (рис. 2.3) здобувач приводить показники динаміки заготівлі деревини під час санітарних рубок у 2013–2023 роках. Аналіз наявних структурно-динамічних перегинів у сукупній заготівлі деревині був би більш глибоким, якби автор детальніше розкрив природу надмірно високих обсягів деревини, котра заготовлялася у порядку санітарних рубок в цілому по Україні у 2013–2023 роках.

4. На с. 142 здобувач аналізує динаміку фінансового забезпечення природно-заповідного фонду сектору державних лісових господарств України. Водночас відсутнім є авторське бачення шляхів вирішення проблеми розширення площі земель природно-заповідного фонду у відповідності з вимогами ЄС.

5. На с. 156 дисертації стверджується, що «в останні роки у сфері лісогосподарювання загострилася проблема боротьби зі шкідниками та хворобами лісу. Боротьба зі шкідниками та хворобами лісу є складовою виробничо-фінансових планів по лісовому і мисливському господарству та охороні навколишнього природного середовища. Даний комплекс заходів охоплює: лісопатологічні обстеження; лісопатологічний моніторинг; винищувальні роботи в осередках шкідників і хвороб». У тексті дисертації не повною мірою прослідковується авторська позиція щодо фінансового забезпечення заходів по боротьбі зі шкідниками та хворобами лісу.

6. У спектрі базових чинників формування фінансово-економічного механізму лісогосподарювання в умовах децентралізації (с. 205, рис. 3.1)

автор виокремлює енергетичні чинники, серед яких чільне місце він відводить можливостям розширення посівних площ біоенергетичних культур. Авторська розробка була б більш змістовно наповненою, якби у дисертації було перераховано методи та інструменти фінансової підтримки розширення посівної площі біоенергетичних культур як в лісовому, так і в аграрному секторі.

7. Незважаючи на високу теоретико-прикладну цінність приведеної здобувачем на с. 303, рис. 4.7 глобальної специфікації джерел фінансово-інвестиційного забезпечення ведення лісового господарства, у ній задекларовані певні позиції, котрі потребують додаткового пояснення. Зокрема, одним з основних джерел фінансово-інвестиційного забезпечення лісового господарства автор розглядає кошти, акумульовані в процесі комерціалізації екосистемних послуг лісових біогеоценозів. Водночас не повною мірою у тексті дисертації розкривається зміст такої комерціалізації з огляду на сучасні тренди залучення екосистемних послуг лісів у відтворювальний процес.

Загальний висновок. Виходячи з викладеного вище, варто зазначити, що дисертація Марчука Юрія Миколайовича на тему: «Наукові основи формування фінансово-економічного механізму лісогосподарювання» відповідає паспорту спеціальності 08.00.06 «Економіка природокористування та охорони навколишнього середовища», є логічно упорядкованим, завершеним і особисто виконаним науковим дослідженням, що відзначається актуальністю, достовірністю і обґрунтованістю викладених наукових положень, а також розв'язує важливу наукову проблему – розроблення наукових засад формування сучасного фінансово-економічного механізму лісогосподарювання з урахуванням викликів воєнного часу та повоєнного відновлення національного господарства, вимог глобальної природоохоронної архітектури, впливу децентралізаційних та євроінтеграційних процесів на розширене відтворення та господарське освоєння лісоресурсного потенціалу. Отримані в дисертації результати відзначаються науковою новизною та прикладною спрямованістю і є вагомим внеском в теорію та методологію економіки природокористування.

Дисертація відповідає вимогам наказу Міністерства освіти і науки України № 40 від 12 січня 2017 року «Про затвердження вимог про оформлення дисертації», Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17 листопада 2021 року № 1197, а її автор Марчук Юрій Миколайович заслуговує на присудження йому наукового ступеня доктора економічних наук за науковою спеціальністю 08.00.06 «Економіка природокористування та охорони навколишнього середовища».

**Завідувач відділу екосистемних послуг
та природоохоронних територій
Інституту демографії та проблем
якості життя НАН України,
доктор економічних наук,
старший науковий співробітник**

А. Сундук

Анатолій СУНДУК

Підпис А. Сундука засвідчую:

